

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

SZKOŁY PODSTAWOWEJ W KUNOWIE

Podstawa prawna:

1. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 26 lutego 2002r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2002r. Nr 15, poz. 142 z póź. zm.)*
2. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 21 maja 2001r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. z 2001r. Nr 61, poz. 624, z póź. zm.)*

**Zatwierdzony Uchwałą
Rady Pedagogicznej
w uzgodnieniu z Radą Rodziców
w dniu 29 września 2008r.**

**HASŁO PROGRAMU:
„BEZPIECZEŃSTWO W SZKOLE I POZA NIĄ”**

Celem profilaktyki w szkole jest osłabianie czynników ryzyka i wzmacnianie czynników chroniących.

SPIS TREŚCI

- 1. Wstęp.**
- 2. Cele ogólne programu.**
- 3. Treści programu.**
- 4. Ewaluacja**
- 5. Sposoby realizacji zagadnienia.**
- 6. Bibliografia.**

1. Wstęp.

W myśl założeń PODSTAWY PROGRAMOWEJ – KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO DLA SZEŚCIOLETNICH SZKÓŁ PODSTAWOWYCH nauczyciele powinni dążyć do wszechstronnego rozwoju ucznia jako nadrzędnego celu pracy edukacyjnej. Edukacja szkolna polega na harmonijnej realizacji przez nauczyciela zadań w zakresie nauczania, kształcenia umiejętności i wychowania. Zadania te wzajemnie się uzupełniają i równoważą.

Nauczyciele mając na uwadze osobowy rozwój ucznia powinni współdziałać na rzecz tworzenia w świadomości uczniów zintegrowanego systemu wiedzy, umiejętności i postaw. Edukacja wspomagając rozwój dziecka jako osoby i wprowadzając je w życie społeczne, powinna między innymi:

- kształtować potrzeby i umiejętności dbania o własne ciało, zdrowie, sprawność fizyczną, wyrabiać czujność wobec zagrożeń dla zdrowia fizycznego, psychicznego i duchowego
- zapewnić opiekę i wspomagać rozwój dziecka w przyjaznym, bezpiecznym i zdrowym środowisku w poczuciu więzi z rodziną.

Celem edukacyjnym szkoły jest wspomaganie wszechstronnego i harmonijnego rozwoju ucznia między innymi jego:

- umiejętności nawiązywania i utrzymywania poprawnych kontaktów z innymi dziećmi, dorosłymi... itp.
- umiejętności działania w różnych sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych.

Stawia to przed szkołą konieczność realizacji zadań między innymi:

- uczenia zwyczajów, obyczajów i właściwych zachowań w środowisku rodzinnym, wobec kolegów szkolnych i nauczycieli, osób obcych itd.
- kształtowania właściwych nawyków higienicznych.

Zapewnienie zdrowia i bezpieczeństwa dzieci i młodzieży stanowi podstawowe zadanie, przed którym stoją rodzice i nauczyciele. Szkoła pełni rolę wspomagającą. Nauczyciele

w swej pracy wychowawczej wspierają oddziaływania rodziny zmierzające do tego, aby uczniowie między innymi:

- znajdowali w szkole środowisko wszechstronnego rozwoju osobowego (w wymiarze intelektualnym, psychicznym, społeczny, zdrowotnym, estetycznym, moralnym, duchowym)
- stawali się coraz bardziej samodzielni w dążeniu do dobra w jego wymiarze indywidualnym i społecznym, godząc umiejętnie dążenie do dobra własnego z dobrem innych
- przygotowywali się do rozpoznawania wartości moralnych, dokonywania wyborów i hierarchizacji wartości oraz mieli możliwość doskonalenia się.

Działania podejmowane w domu i w szkole winny zmierzać do wyeliminowania wszelkich zagrożeń i niebezpieczeństw. Na każdym etapie rozwoju dziecka oraz dojrzewania jego gotowości do bycia samodzielnym, winniśmy współpracując ze sobą oraz z instytucjami prewencyjnymi (policja, straż, poradnie psychologiczno – pedagogiczne) wyposażać go w umiejętność:

- przewidywania zagrożeń
- unikania ich
- radzenia sobie z trudną sytuacją zagrażającą zdrowiu i życiu .

To jest konieczne, gdyż małe doświadczenie życiowe, niewielki zasób wypróbowanych technik radzenia sobie z problemami oraz nie wykształtowanie asertywnych zachowań w trudnych, niecodziennych sytuacjach powodują, że dzieci pozostają bardzo często w sytuacji bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia. Szkoła od wczesnych lat powinna systematycznie wyposażać dzieci w nawyk unikania, zapobiegania i sprawnego pokonywania niebezpieczeństw.

Celem niniejszego programu profilaktycznego jest wprowadzenie dzieci w zagadnienia bezpieczeństwa przez poznanie sztuki ochrony swojego zdrowia i życia, aby radziły sobie lepiej, bez nadmiernego napięcia w rozpoznawaniu i rozwiązywaniu problemów, które dostarcza im życie, aby rozumiały siebie, umiały współżyć z innymi i potrafiły znajdować w samych sobie oparcie w trudnych sytuacjach.

Program BEZPIECZEŃSTWO W SZKOLE I POZA NIĄ uczy między innymi:

- poznania sposobów wyrażania swych potrzeb

- opanowania umiejętności asertywnego odmawiania - mówienia NIE
- kształtowania postawy ograniczonego zaufania do obcych
- kształtowania umiejętnego proszenia o pomoc
- wyrabiania spostrzegawczości i określania znaków charakterystycznych przedmiotów oraz cech rysopisowych
- poznania osób życzliwych przyjaznych do, których można zwracać się o pomoc
- zrozumienia sytuacji zagrażających, które dopuszczają łamanie zasad dobrego wychowania itd.

Program niniejszy kształtuje osobowość i wspiera rozwój dziecka przez proponowane treści:

- dom rodzinny – dziecko jako członek rodziny
- szkoła – dziecko jako uczeń, kolega, przyjaciel
- zabawy, zajęcia, przygody dzieci
- poznanie własnego ciała
- dbałość o zdrowie
- higiena własna i otoczenia
- zrozumienie, a tolerancja
- podobieństwa i różnice między ludźmi
- bezpieczeństwo, w tym poruszanie się po drogach publicznych, rozpoznawanie sygnałów alarmowych o niebezpieczeństwie
- urządzenia techniczne powszechnego użytku i ich bezpieczne użytkowanie
- bezpośredni kontakt z nauczycielem, przedstawicielami instytucji prewencyjnych oraz rodziców.

Najczęstsze sposoby realizacji założeń programu to:

- rozmowy
- swobodne i spontaniczne wypowiedzi dzieci
- opowiadanie i opisywanie
- psychodrama
- muzykoterapia
- ćwiczenia relaksacyjne
- recytowanie prozy i wierszy, zabawy i gry dramowe, teatralne
- uważne słuchanie wypowiedzi innych
- odbiór filmów oraz przedstawień profilaktycznych

- słuchanie opowiadań jako inspiracji do słownego i pozasłownego wyrażania treści i przeżyć
- czytanie głośne i ciche ze zrozumieniem
- pisanie zdań, uzupełnianie, przekształcanie
- pisanie listów, opowiadań, opis
- działalność plastyczna uczniów w różnych materiałach, technikach, formach
- ekspresja i autoekspresja
- śpiew, gra, ruch muzyczny
- gry i zabawy ruchowe
- zabawy interakcyjne i integracyjne
- burza mózgów
- dyskusja
- technika niedokończonych zdań
- udział w obozach organizowanych przy współudziale Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kobylance
- zajęcia według programu wczesnej profilaktyki "Cukierki"
- zajęcia według programów autorskich:
 - R. Błaszczek "Sportowe mrowisko"
 - W. Socha "Wyczarujmy przyjaźń"

2. Cele ogólne programu.

1. Kształtowanie umiejętności funkcjonowania w rzeczywistości szkolnej, pozaszkolnej, środowisku rodzinnym i społecznym w aspekcie poczucia bezpieczeństwa oraz unikania zagrożeń.
2. Wdrażanie uczniów do powiązania zdobytej wiedzy z praktyką.
3. Wdrażanie zasad skutecznego komunikowania się w różnych sytuacjach.

3. Treści programu.

- I. Bezpieczeństwo dzieci w domu
 - Poznajemy siebie i innych.
 - intymność budowy i higieny mojego ciała
 - osoby przyjazne i nieprzyjazne dla mojego ciała
 - dobre i złe tajemnice
 - uwierz w siebie
 - Poznajemy zagrożenia

- żywioły w domu (ogień i woda)
- trucizny i lekarstwa
- korzystanie z urządzeń technicznych (prąd, gaz)
- rozsądne korzystanie z mediów (telewizor, komputer, video)
- sami w domu (telefon, dzwonek do drzwi, pseudo-przyjaciel)
- nieostrożne zabawy dzieci (zapałki, wrzątek, ostre przedmioty, wywrotne meble, wanny i wiadra)
- Poznajemy swoje prawa i obowiązki
 - prawa i obowiązki dzieci
 - twoi sprzymierzeńcy (Policja, Straż Pożarna, Pogotowie Ratunkowe, telefon, Gminny Ośrodek Interwencji Kryzysowej, pedagog)

II. Bezpieczeństwo dzieci w drodze do szkoły.

- Poznajemy zagrożenia
 - na drodze (tajniki bezpiecznego uczestnictwa w ruch drogowym)
 - na chodniku i poboczu
 - na rowerze
 - obcy na drodze (klucz, prezent, propozycja przejażdżki)
 - uwaga pies
- Mówimy "Nie" obcemu
 - nie ufaj i nie ulegaj namowom (prezenty, porwania, molestowanie)

III. Bezpieczeństwo wśród innych ludzi i na łonie przyrody

- Bawimy się bezpiecznie
 - nad jeziorem
 - w obejściu gospodarczym
 - na jezdni
 - przy ognisku i fajerwerkach
 - w parku i na boisku szkolnym
- Wypoczywamy bezpiecznie
 - w lesie (np. rośliny trujące)
 - w wodzie
 - na śniegu i lodzie
 - na rowerze i hulajnodze
 - w terenie (niewypały)
- Wyczarujmy przyjaźń

- po co komu złość
- słowa, które ranią
- przepraszam, nie biję
- wandalizm
- Potrafmy powiedzieć "Nie"
 - co jest zdrowe, co mi szkodzi (dziękuję nie palę)
 - co to jest alkoholizm i pijaństwo (dziękuję nie piję)
 - narkotyki (dziękuję nie biorę, nie wążam)
 - trudne sytuacje i trudne decyzje

4. Ewaluacja

Program profilaktyki ma stałe i systematyczne oddziaływanie wychowawczo-dydaktyczne wsparte kontaktami z Wydziałem Prewencyjnym Policji, pedagogiem i pielęgniarką w celu wypracowania u uczniów trwałej zmiany postawy.

W myśl zasad profilaktyki program "BEZPIECZNIE W SZKOLE I POZA NIĄ" zawiera:

1. plan oddziaływań wychowawczo-dydaktycznych rozłożony na trzy lata
2. objęci nim są dzieci i rodzice
3. działania nauczyciela , które oglądane i konsultowane będą przez dyrekcję, policję, rodziców.

Monitoring w formie ankiet do rodziców, listów - testów od uczniów, ankiet od dyrektora powinien przynieść informację zwrotną, dotyczącą potrzeby, poziomu i odbioru naszych oddziaływań.

Ewaluacja prowadzona będzie metodami:

- o obserwacji
- o ankiet
- o testów
- o listów
- o skrzynki zaufania

Służyć ma modyfikacji naszych celów, zadań i sposobów ich realizacji. Pozwoli ocenić co w programie jest wartościowego, co należy w przyszłości doskonalić, w jakim stopniu została osiągnięta efektywność proponowanych celów – osiągnięć uczniów.

5. Sposoby realizacji zagadnienia

Obszar	Cele-osiągnięcia ucznia	Sposoby realizacji	Osoby wspomagające
I. Bezpieczeństwo dzieci w domu			
Poznajemy siebie i innych			
Intymność budowy i higieny mojego ciała	Zna budowę ciała rozumie różnicę budowy według płci, nazywa poszczególne intymne części ciała. Potrafi dbać o higienę własnego ciała. Rozumie konieczność zachowań intymnych (np. konieczność ubierania się, nie podglądania, nie dotykania)	<ul style="list-style-type: none"> • samorzutne wypowiedzi w oparciu o własne doświadczenia • rozmowy na podstawie obserwacji, ilustracji • wzbogacania i uściślanie słownictwa związanego z budową ciała • przedstawianie sytuacji z życia (drama) • nauka wierszy i piosenek • rozwiązywanie krzyżówek • organizowanie zabaw i gier integrujących • układanie zdań - haseł • korzystanie z innych źródeł informacji (atlasy np. anatomiczne) 	Pielęgniarka szkolna Wychowawcy Pedagog Psycholog
Osoby przyjazne i nieprzyjazne dla mojego ciała	Wie, kto to przyjaciel. Wymienia grono osób przyjaznych (rodzina, lekarz, pedagog, nauczyciel) Rozumie, co może przyjaciel względem ciała (przytulanie, dotykanie) Nazywa osoby nieprzyjazne. Rozumie, co to molestowanie ciała. Zna sposoby unikania przed molestowaniem.	<ul style="list-style-type: none"> • wzbogacanie, uściślanie słownictwa (molestowanie, napastliwość) • praca z tekstem • swobodne wypowiedzi na podstawie własnych doświadczeń (krąg uczuć) • scenki dramatyczne • układanie dialogów z osobami przyjaznymi (pedagog, lekarz) • pisanie dialogów 	Pedagog Psycholog Policja

Dobre i złe tajemnice	Wie, co to tajemnica. Rozumie potrzebę dochowania jej względem rodziców, nauczycieli. Rozpoznaje sytuację niebezpiecznej tajemnicy: molestowanie, wyłudzenie	<ul style="list-style-type: none"> • uściślanie słownictwa (wyłudzenie, wymuszanie) • rozmowa kierowana • wypowiedzi swobodne na podstawie czytanego tekstu • konkursy • scenki dramatyczne przedstawiające dobre i złe tajemnice • układanie dialogów do sytuacji ("Nie pozwól wyłudzić", "Nie pozwól na molestowanie") 	Rodzice Wychowawcy Pedagog Psycholog
Uwierz w siebie	Akceptuje siebie. Postrzega i akceptuje cechy szczególne w swoim wyglądzie. Czuje się potrzebny i wartościowy.	<ul style="list-style-type: none"> • zabawa "Lustra" i "Krań uczuć" • zaproszenie do "Krainy Fantazji" – muzyka relaksacyjna • gry interakcyjne • rozmowa o portretach 	Rodzice Wychowawcy Pedagog Psycholog
Poznajemy zagrożenia			
Żywioty w moim domu (ogień, woda)	Rozpoznaje się te zagrożenia. Przewiduje sytuacje grożące żywiołami. Zna zasady właściwego zachowania w kontakcie z wodą, ogniem. Zna numery telefonów służb bezpieczeństwa i pogotowia ratunkowego. Posiada umiejętność proszenia o pomoc (służb pogotowia).	<ul style="list-style-type: none"> • uściślanie słownictwa (lekkomyślność, pewność siebie, brawura, przezorność, rozważa) • wypowiedzi na podstawie własnych doświadczeń • wypowiedzi na podstawie czytanych tekstów • pisanie listów do rodziców z prośbą o pomoc w unikaniu zagrożeń • układanie niedokończonych zdań • budowanie listy zasad sztuki unikania zagrożeń z ogniem, wodą. • plastyczne przedstawianie zasad 	Rodzice Straż Pożarna Wychowawcy Policja Pielęgniarka Lekarz Pedagog

		<p>bezpiecznych zachowań w formie plakatów np. najpierw zapal zapałkę, potem włącz gaz .</p> <ul style="list-style-type: none"> • scenki dramatyczne • przeprowadzanie rozmów telefonicznych (pogotowie, policja) • układanie zdań: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych • pisanie zdań 	
Trucizny i lekarstwa	<p>Wymienia podstawowe lekarstwa z podręcznej apteczki. Rozumie konieczność ograniczonego zaufania w ich przyjmowaniu. Nazywa środki będące trucizną (rozpuszczalniki, kleje, proszki – środki odurzające) Zna zasady właściwego leczenia: przyjmowania lekarstw. Wie jak należy usunąć rtęć z mieszkania.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • uściślanie słownictwa (lekarstwo, recepta, narkotyki) • rozmowa - kontrolowane i niekontrolowane zażywanie leków • praca w grupach – ustalanie korzyści i niebezpieczeństw zażywania leków • pisanie listy niebezpiecznych leków • wypowiedzi na podstawie obserwacji i doświadczeń (co to narkotyki) • układanie zdań – haseł np. "potrafimy powiedzieć nie" • plastyczne przedstawianie tabletek - narkotyków • słuchanie opowiadania nauczyciela na temat szkodliwości rtęci (rozbity termometr) • wypowiedzi – Jak poradzić sobie w sytuacji kontaktu z rtęcią? 	<p>Rodzice Pielęgniarka Lekarz</p>

<p>Korzystanie z urządzeń technicznych (prąd, gaz)</p>	<p>Rozumie, że technika zmienia życie ludzi . Zna i respektuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń elektrycznych. Wie dlaczego należy oszczędzać elektryczność, gaz i wodę.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozmowa na temat znaczenia urządzeń technicznych w życiu człowieka • samodzielne opisywanie urządzenia elektrycznego • ustalanie i przedstawianie zasad bezpiecznego korzystania z tych urządzeń • czytanie opowiadania pt. "Duży rachunek " • układanie zdań – haseł dotyczących bezpieczeństwa oraz koniecznej oszczędności gazu , wody i elektryczności 	<p>Rodzice Wychowawcy</p>
<p>Rozsądne korzystanie z mediów.</p>	<p>Zna zasady korzystania z telewizora video i komputera. Potrafi krytycznie spojrzeć na szkodliwość niektórych programów TV i gier komputerowych. Dokonuje dobrego wyboru. Zna zagrożenia wynikające z korzystania z Internetu Planuje rozsądnie swój wolny czas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozmowa na temat TV oraz komputera w oparciu historyjkę obrazkową • opracowanie zasad korzystania z tv, video, komputera (praca w grupach) • czytanie tekstu "Z pamiętnika Kasi" • zdawanie sprawy z czytanego tekstu • wykonanie telewizora np. z pudełka • wykonanie filmów – kreskówek oraz ich prezentacja 	<p>Rodzice Wychowawcy Pedagog Psycholog</p>
<p>Sami w domu (telefon, domofon, dzwonek do drzwi, pseudo-przyjaciel)</p>	<p>Potrafi pod nieobecność rodziców rozmawiać z osobami obcymi przez telefon, domofon. Umie zgodnie z prawem stosować słowa nieprawdy, gdy czuje się zagrożony.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • gromadzenie wyrazów bliskoznacznych (obcych) • uściślanie słownictwa • wypowiedzi (czasopisma, zdjęcia) • ustalanie listy pytań, na które odpowiedz zna tylko mama i tata • praca z tekstem • rozmowa w oparciu o hasło "Nie udzielaj 	<p>Rodzice Wychowawcy Pedagog Psycholog</p>

		obcych informacji o sobie" <ul style="list-style-type: none"> • scenki dramatyczne dotyczące hasła – zasad • oglądanie filmów 	
Nieostrożne zabawy dzieci (zapałki, wrzątek, ostre przedmioty, wywrotne meble, wanny i wiadra)	Rozpoznaje zagrożenia w czasie zabaw domowych. Czuje się odpowiedzialnym doradcą i opiekunem młodszego rodzeństwa i kolegów.	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzi w formie zdań rozwiniętych na podstawie ilustracji, doświadczeń, oglądanego filmu • drama • rysowanie plakatów według hasła ostrzegających przed niebezpieczeństwem • pisanie listów do rodziców "Pomóż mi ustrzec się przed..." 	Rodzice Wychowawcy
Poznajemy swoje prawa i obowiązki			
Prawa i obowiązki dzieci	Ma poczucie własnej wartości i świadomość posiadania praw. Jest przeświadczony, że w każdej sytuacji można znaleźć wyjście. Próbuje szukać pomocy.	<ul style="list-style-type: none"> • rozmowy w kręgu ("Kto to samotny człowiek", "Dlaczego ludzie sobie ufają", "Co to znaczy, że ktoś ma kłopoty") • projektowanie graficzne: "Kto mi ufa", "Komu ja ufam", "Kto może mi pomóc", "Komu ja mogę pomóc", "Nie jesteś sam" • drama – sytuacje dotyczące podanych numerów telefonów oraz konkretnych wydarzeń: "Pali się", "Jestem bardzo bity", "Ktoś namawia mnie do włamania" • czytanie i nauka wiersza: "Prawa dzieci" • słuchanie cicho czytanych tekstów o problemach dziecięcych • swobodne wypowiedzi 	Rodzice Wychowawcy Policja Pedagog Psycholog

		dotyczące wybranej problematyki, o której trudno mówić wprost: wymuszanie, kradzieże, próby zażywania narkotyków, molestowanie	
Twoi sprzymierzeńcy: Policja, Straż Pożarna, Pogotowie Ratunkowe, Pedagog, Psycholog Gminny Ośrodek Interwencji Kryzysowej	Wie, do jakich osób i instytucji może zwracać się o pomoc. Zna numery telefonów, adresy. Umie przeprowadzić rozmowę telefoniczną w poszukiwaniu pomocy.	<ul style="list-style-type: none"> ustalanie właściwych prób rozwiązywania problemów dzieci (drama) praca w grupach zadaniowych w oparciu o książkę telefoniczną, tygodniki, dzienniki ustalanie dialogów – rozmów telefonicznych 	Policja Straż Pożarna, Pogotowie Ratunkowe, Pedagog, Psycholog, Gminny Ośrodek Interwencji Kryzysowej
II. Bezpieczeństwo dzieci w drodze do szkoły			
Poznajemy zagrożenia			
Na drodze (tajniki bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym, na chodniku i poboczu). Na rowerze. Obcy na drodze (klucz, prezent, propozycja przejażdżki).	Zdaje egzamin na kartę rowerową Jest uwrażliwiony na skutki różnych niebezpiecznych sytuacji. Uczy się rozważli i ostrożności na drogach. Prezentuje pozytywną postawę wobec własnego bezpieczeństwa jako alternatywną, wobec niepotrzebnej brawury. Rozumie podstawowe zasady bezpieczeństwa. Utrwala umiejętność bezpiecznego zachowania się. Wdraża się do szybkiego i efektywnego działania w sytuacjach	<ul style="list-style-type: none"> przygotowanie do egzaminu na kartę rowerową wycieczka na skrzyżowanie blisko szkoły plastyczne przedstawianie drogi do szkoły (bezpieczne przejście) ustalanie pięciu zasad poruszania się po przejściach, rowerem wypowiedzi dotyczące innych sytuacji niebezpiecznych na drodze zabawy zespołowe np. "Mówiące sylwetki" (dorysuj sylwetkę twarzy, ubranie i wpisz hasło – Ja wiem, więc powiem innym: NIE WBIEGAJ Z PIŁKĄ NA JEZDNIĘ rysowanie na 	Policja Wychowawcy Nauczyciel techniki (karta rowerowa)

	zagrożenia.	<p>chodniku poznanych znaków drogowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • quiz "Czy jesteś mistrzem poruszania się po drogach" • nauka i śpiewanie piosenek np. "Zielone światło", "Na chodniku", "Jadą rowery" • quiz "Co byś zrobił?" • wypowiedzi dotyczące quizu • praktyczne działanie (zabawa eksperymentalna "Mamo chcę jeździć bezpiecznie") • wspólne czytanie biuletynu "Ja, rower i przepisy" i "Na drodze" oraz rozwiązywanie zadań, krzyżówek, rebusów itd. 	
Uwaga pies.	<p>Rozumie, że zwierzę to indywidualna istota, czująca, wrażliwa, czasem agresywna, czasem opiekuńcza. Zna zasady opieki nad psem itp. Uczy się mądrego zachowania w kontakcie z obcym psem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna budowę psa • rozmawia na podstawie czytanych tekstów • ćwiczenia w grupach zadaniowych • wypowiedzi na podstawie oglądanego filmu, plansz • ocenianie własnych zachowań i obcych wobec psów • drama (właściwe zachowania wobec obcych psów) 	<p>Rodzice Policja Wychowawcy</p>
Mówimy nie obcemu			
Nie ufamy i nie ulegamy namowom (prezenty, porwania, molestowanie).	<p>Rozpoznaje niebezpieczne zaczepki obcego. Wie, że klucz może być prowokacją dla włamywacza. Unika prezentów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • uściśla i wzbogaca słownictwo (włamywacz, przestępstwo, stręczyciel, diler) . • inscenizacje sytuacji • rozmowy 	<p>Rodzice Policja ds. nieletnich Psycholog Pedagog Wychowawcy</p>

	oraz propozycji od osób obcych i znajomych.	<ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia praktyczne asertywnego mówienia NIE w sytuacjach • konkurs "Zgadnij co ci grozi?" 	
III. Bezpieczeństwo dzieci wśród innych ludzi i na łonie przyrody.			
Bawimy się bezpiecznie			
W obejściu gospodarskim. Nad jeziorem. Na jezdni Przy ognisku i fajerwerkach W parku i na boisku szkolnym	Potrafi wskazać miejsca zagrażające bezpiecznej zabawie. Unika niebezpiecznych miejsc w wyborze placu do zabawy. Zna skutki nieumiejętnego podpalania fajerwerków i ognisk. Nie godzi się na niepotrzebną brawurę. Rozumie konieczność opieki starszych w czasie odpalania fajerwerków. Rozumie potrzebę ochrony mienia społecznego.	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie zasad obowiązujących w czasie zabaw • korzystanie z różnych źródeł wiedzy (np. czasopism) • zabawy tematyczne • zabawy integracyjne • rozwiązywanie krzyżówek • opowiadanie twórcze • gra "W drodze do szkoły" • scenki dramatyczne "Unikaj..." • wykorzystanie programu autorskiego R. Błaszczak "Sportowe mrowisko" 	Rodzice Wychowawcy Policja Nauczyciel przyrody R. Błaszczak
Wypoczywamy bezpiecznie			
W lesie. W wodzie. Na śniegu i lodzie. Jazda na rowerze i hulajnodze. W terenie - (niewypały)	Rozumie zasady bezpieczeństwa. Utrwała umiejętność bezpiecznego zachowania się. Rozwija postawę pozytywną wobec własnego bezpieczeństwa jako alternatywną wobec niepotrzebnej brawury. Wie jak należy postępować w razie	<ul style="list-style-type: none"> • rozmowy w kręgu • swobodne wypowiedzi na podstawie doświadczeń • czytanie opowiadań • plastyczne przedstawianie haseł – zasad bezpiecznego zachowania w konkretnych sytuacjach • quiz "Czy jesteś ostrożny i rozważny?" • praktyczne ćwiczenia 	Rodzice Nauczyciel w-f Filmy : "Sanki", "Rolki" Policja Świetlica środowiskowa

	<p>tych zagrożeń. Zna zasady uczestnictwa rowerzysty w ruchu drogowym. Wie, że należy unikać kontaktu z napotkanym nabojem, bronią itp.</p>	<p>dotyczące budowy roweru</p> <ul style="list-style-type: none"> • zabawy i gry ruchowe • bezpieczeństwo jazdy na rowerze" <p>wypowiedzi na podstawie ilustracji oraz czytanego tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> • ustalanie zasad bezpiecznego zachowania w sytuacji bezpośredniego kontaktu z niewypałem • drama (ćwiczenia zachowań w czasie zagrożenia wybuchem) • wyjazd na obóz terapeutyczny w czasie wakacji 	
--	---	---	--

Wyczarujmy przyjaźń

<p>Po co komu złość? Słowa, które ranią. Przepraszam nie biję. Wandalizm.</p>	<p>Wie o wszechobecności jawnych i ukrytych wzorów przemocy wobec dzieci (bicie, zastraszanie) Rozumie własne emocje i uczucia (strach, lęk, radość, smutek, ból, cierpienie, złość) Nabywa umiejętności rezygnacji z obcowania z przemocą w zachowaniu wobec innych. Zna alternatywne zachowania w sytuacjach wyzwających agresję (zmiana swoich uczuć i nastrojów) Rozumie niektóre źródła zachowań agresywnych i ich</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zabawy integracyjne • wzbogacanie i aktywizowanie słownictwa: emocje, agresja • pisanie zdań • korzystanie z różnych źródeł wiedzy – oglądanie filmów • czytanie tekstów i analizowanie ich treści • drama – przedstawianie emocji w konkretnych sytuacjach • ustalanie listy zachowań bez okazywania złości • projektowanie graficzne - "Po co człowiekowi złość?" • czytanie zdań informujących o złości dla przetrwania i o złości dla niszczenia 	<p>Rodzice Psycholog, Pedagog W. Socha Wychowawcy Policja</p>
--	---	--	---

	<p>skutków. Umie nawiązywać konstruktywną więź z innymi. Rozumie, co to własność prywatna, społeczna. Szanuje mienie społeczne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • gromadzenie słownictwa – słowa raniące, agresywne oraz słowa przyjazne • burza mózgów – szukanie rozwiązań: "Jak przeciwstawić się agresji w szatni, na stołówce, w drodze do domu, w czasie przerwy itp." • twórcza aktywność muzyczna, teatralna, plastyczna pt. "Pomóż innym" • słuchanie opowiadania nauczyciela oraz fragmentów czytanej przez niego książki pt. "Jak ustrzec swoje dziecko" Louis R. Mizzel • dyskusja • pisanie zdań – zasad postępowania z bronią palną • plastyczne przedstawianie haseł ostrzegawczych – plakat • Wykorzystanie programu autorskiego W. Socha "Wyczarujmy przyjaźń" 	
<p>Potrafimy powiedzieć NIE</p>			
<p>Co jest zdrowe, co mi szkodzi? (Dziękuję nie palę!) Co to jest alkoholizm i pijaństwo? (Dziękuję nie piję!) Domowa apteczka . (Dziękuję nie biorę, nie wążam – narkotyki)</p>	<p>Rozpoznaje motywy uzależnienia się od papierosów, alkoholu, lekarstw. Wie i określa skutki uzależnień. Rozumie potrzebę szukania alternatywnych sposobów rozładowania napięć oraz swoich potrzeb</p>	<ul style="list-style-type: none"> • plastyczne przedstawianie koszy ze zdrowymi i szkodliwymi produktami spożywczymi • czytanie tekstów "Nie pal" • wypowiedzi dotyczące tekstów • plastyczno – satyryczna praca 	<p>Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Lekarz Psycholog Pedagog Policja</p>

	<p>niż używki . Wie, co to znaczy być asertywnym, dlatego kształtuje umiejętność mówienia NIE – asertywnej postawy wobec presji społecznej.</p>	<p>twórcza "Uroda i papierosy "</p> <ul style="list-style-type: none"> • precyzowanie słownictwa: alkoholizm, nikotyna, narkotyk, diler • rozmowy kierowanie • krąg "Dlaczego ludzie piją alkohol?", "Dlaczego niektórzy ludzie piją sami?", "Dlaczego czasami trudno przestać pić?" • praca w grupach – ustalanie listy przyczyn • plastyczne przedstawianie uczuć i nastrojów do haseł: "Tata wraca pijany do domu", "Dziękuję nie piję" • zabawa "Świetnie się czuję, gdy ..." w poszukiwaniu alternatywnych sposobów poprawienia sobie nastroju • wypowiedzi określające "Choroba alkoholowa" • pisanie listu: Przyjacielu, co mam robić?" • quiz "Zagrożenia z twojej ręki " • rozmowy o korzyściach i niebezpieczeństwie stosowania leków • spotkanie z przedstawicielem policji wydziału prewencji • budowanie zdań – haseł "Nie daj się skusić" • praca w grupach zadaniowych "Nie będziemy brać narkotyków, bo ..." 	
--	---	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> • ankiety • udział w Rambicie w SP Reptowo • wykorzystanie programu wczesnej profilaktyki "Cukierki" 	
--	--	--	--

ŹRÓDŁA

1. Rozporządzenie MENiS dn. 31.01.2002r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół.
2. Ustawa z dn. 26.10.1982r. O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
3. Ustawa z dn. 19.08.1994r. O ochronie zdrowia psychicznego.
4. Ustawa z dn. 09.11.1995r. O ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych
5. Ustawa z dn. 24.04.1997r. O przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 15 lutego 1999 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego.
7. Michelle Elliott "Jak dbać o bezpieczeństwo dziecka" (praktyczne porady dla rodziców).
8. Luizą Mizell "Jak ustrzec swoje dziecko"
9. Małgorzata Jachimska "Grupa bawi się i pracuje"
10. G. Kudrzyńska i W. Mitoraj "Jak nie stać się ofiarą, czyli twój sposób na bandytę"
11. Film video "Bezpieczeństwo dziecka" – adresowany do dzieci, młodzieży, nauczycieli i wychowawców" W-wa 1996 r. Studio Beta Film Sp. zoo W-wa ul. Wiertnicza 132 C. Bogumiła Grzelak, tel./fax (022)40-80-26
12. BOGART (wydawnictwo) cykl "Z nami bezpiecznie"
 - o "Policja ... nie tylko dzieciom"
 - o "Straż Miejska ... nie tylko dzieciom"
 - o "Ja, rower i przepisy"
 - o "Wycieczki, rajdy, biwaki - poradnik młodego turysty"
 - o "Nad wodą"
 - o "Zima"
 - o "Na drodze"
13. Krystyna Baranowska "Naucz się mówić NIE" WOM
14. Maria Stefankowa "Dam sobie radę"
15. Dorota Klus-Stańska, Marzena Nowicka "Bezpieczeństwo dzieci"
16. Alicja Bacewicz "Jak pomóc dziecku nie pić"
17. Urząd Gminy Kobylanka – Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
18. K. J. Szmidt, J. Bonar "Żywioty - Lekcje twórczości w nauczaniu zintegrowanym"
19. A. Kołodziejczyk, E. Czermierowska "Spójrz inaczej"
20. A. C. Orstein , F. P. Hunkins "Program Szkolny"
21. K. Zajączkowski "Profilaktyka uzależnień a wartości"
22. K. Zajączkowski "Program profilaktyczno wychowawczy dla uczniów klas I – III szkoły Podstawowej.
23. Program profilaktyczny "Cukierki"
24. R. Błaszczek Autorski program "Sportowe mrowisko"
25. W. Socha Autorski Program wychowawczy "Wyczarujmy przyjaźń"

Biblioteczka reformy: "O programach nauczania-szkoła podstawowa z.11"